

Brüsszel, 2015.11.26.
COM(2015) 690 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI
ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK, A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK ÉS AZ
EURÓPAI BERUHÁZÁSI BANKNAK**

2016. évi éves növekedési jelentés

A fellendülés erősítése és a konvergencia előmozdítása

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI
ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK, A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK ÉS AZ
EURÓPAI BERUHÁZÁSI BANKNAK**

2016. évi éves növekedési jelentés

A fellendülés erősítése és a konvergencia előmozdítása

BEVEZETÉS

Az Európai Unió gazdaságában mérsékelt fellendülés tapasztalható. A gazdasági aktivitás üteme várhatóan fokozatosan gyorsulni fog. A munkanélküliség csökken, de továbbra is történelmi szinten magas. A fellendülést átmeneti pozitív tényezők segítik, köztük az alacsony olajárak, a viszonylag gyenge euró és az alkalmazkodó monetáris politika. Az elmúlt néhány évben végrehajtott reformok szintén éreztetik első hatásaikat. A biztonsággal kapcsolatos aggodalmak és a geopolitikai feszültségek ugyanakkor fokozódnak, és a világgazdasági kilátásokat – különösen a feltörekvő gazdaságok tekintetében – kihívások terhelik.

A gazdasági teljesítmény, a szociális körülmények és a reformok végrehajtása terén továbbra is számos eltérés figyelhető meg az Unión belül. A magas mértékű tartós és ifjúsági munkanélküliség miatt sok gazdaság még mindig nagy horderejű kihívásokkal szembesül. A termelékenység növekedése továbbra is alacsony, ami kihat a versenyképességre és az életszínvonalra. A magán- és a közszektor magas eladósodottsága hozzájárul a beruházások stagnálásához. A növekedést és a foglalkoztatást néhány tagállam esetében a tartós makrogazdasági egyensúlyhiány is visszafogja. Az ilyen eseteket az ezen éves növekedési jelentéssel párhuzamosan elfogadott, 2016-ra vonatkozó, riasztási mechanizmus keretében készült jelentés¹ mutatja be.

Az elmúlt évben néhány tagállam számára jelentős új fejlemény volt a menekültek és a menedékkérők korábban nem tapasztalt beáramlása. Ez a fejlemény a közkiadások rövid távú növekedése miatt azonnali hatást gyakorol. Közép- és hosszabb távon pozitív hatást gyakorolhat továbbá a munkaerő-kínálatra és a növekedésre, feltéve, hogy a munkaerőpiacra való belépést és az integrációs folyamatot megfelelő politikák segítik.

Ezzel összefüggésben a szakpolitikákat a fellendülés megszilárdítására és a legjobban teljesítő tagállamok példájának követésére kell irányítani. A tagállamoknak a jelenlegi „hátszelet” kihasználva ambiciózus reformokat kell végrehajtaniuk, és felelős költségvetési politikát kell folytatniuk. A tagállamok közötti és a társadalmakon belüli gazdasági és szociális eltérések megszüntetése érdekében meg kell újítani a pozitív gazdasági és társadalmi konvergencia folyamatát.

A Bizottság 2015. őszi előrejelzésének fő megállapításai

- Az előrejelzések szerint az EU egészét tekintve a reál-GDP növekedése a 2015. évi 1,9%-ról 2016-ban 2,0%-ra, 2017-ben pedig 2,1%-ra emelkedik.
- Az EU-ban a foglalkoztatás növekedése 2015-ben 1,0%, 2016-ban és 2017-ben pedig 0,9% lesz. A munkanélküliségi ráta a 2015. évi 9,5%-ról várhatóan 9,2%-ra, illetve 8,9%-ra esik 2016-ban, illetve 2017-ben.
- Az éves infláció az EU-ban a 2015. évi 0%-ról a következő évre 1,1%-ra, 2017-ben pedig 1,6%-ra nő.
- Az EU egészének GDP-arányos összesített hiánya az előrejelzés szerint 2017-ben 1,6%-ra csökken az idei 2,5%-ról, míg a (szintén GDP-arányos) adósságráta az idei évre várt 87,8%-ról 2017-ben 85,8%-ra esik.

¹ COM(2015) 691.

Megbízatásának első évében a Bizottság megtartotta ígéreteit, és ambiciózus kezdeményezéseket terjesztett elő a foglalkoztatás és a növekedés élénkítésére, a gazdasági konvergencia előmozdítására és a társadalmi igazságosság erősítésére. Ezzel összefüggésben megkezdte a foglalkoztatás és a növekedés fellendítését célzó, 315 milliárd EUR összegű európai beruházási tervének végrehajtását is. Konkrét javaslatcsomagokat terjesztett elő továbbá az egységes piaci stratégia², a tőkepiaci unió³, az energiaunió⁴ és a digitális egységes piac⁵ kiépítéséhez. Fontos lépéseket tett a méltányos és hatékony társasági adózás biztosítása érdekében is⁶. A Bizottság biztosította, hogy a gazdasági és monetáris unió (GMU) elmélyítése kapcsán az öt elnök jelentésében meghatározott ütemtervet gyors intézkedések kövessék.⁷ Végül, a Bizottság továbbra is folyamatosan és következetesen dolgozik azon, hogy Európa összehangolt választ tudjon adni a menekültügyi és migrációs kérdésekre.

A jelenleg hivatalban lévő Bizottság a foglalkoztatási és növekedési stratégiáját a 2015. évi éves növekedési jelentésben határozta meg. A ma kiadott 2016. évi éves növekedési jelentés a jövő év prioritásait mutatja be. A fellendülés fenntartható pályára állítása és a konvergenciafolyamat élénkítése csak az összes uniós intézmény és tagállam együttes fellépésével érhető el. Ennek megvalósításához az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek, a szociális partnerek, a nemzeti, regionális és helyi hatóságok és az egész civil társadalom közvetlen bevonása szükséges. A Bizottság a GMU kiteljesítéséről szóló közleménynek megfelelően ezen éves növekedési jelentés kidolgozásába az Európai Parlamentet is bevonta⁸. Az Európai Parlament a továbbiakban is útmutató szerepet fog betölteni, és politikai iránymutatást fog adni a gazdasági és társadalmi prioritásokról. A demokratikus elszámoltathatóság, az átláthatóság és a reformok iránti felelősségvállalás fokozása kapcsán különösen fontos a nemzeti parlamentek szerepe.

1. Szakpolitikai prioritások

A 2015. évi éves növekedési jelentés gazdasági és társadalmi prioritásai továbbra is érvényesek, de a fellendülés fenntartható pályára állítása, a beruházásösztönzés, az uniós tagállamok alkalmazkodóképességének erősítése, a termelékenység növelése és a konvergenciafolyamat felgyorsítása érdekében fokozni kell a szakpolitikai erőfeszítéseket. A Bizottság ennek fényében 2016-ban a következő három prioritásra kívánja összpontosítani erőfeszítéseit:

– **A beruházások újraindítása** – i. a magán- és a közberuházások mozgósításában elért előrehaladás és az európai beruházási terv stratégiai projektjeinek kiválasztása mellett nemzeti és európai szinten is javítani kell a beruházási és a szabályozási környezetet; ii. az euróövezet és az EU pénzügyi stabilitásának növelése érdekében ki kell teljesíteni a bankuniót; a tőkepiaci unió kiépítésének felgyorsításával lehetővé kell tenni, hogy a vállalkozások bővebb és diverzifikáltabb finanszírozási forrásokhoz férjenek hozzá, és a pénzügyi szektor képes legyen a reálgazdaság teljes körű támogatására; kezelni kell továbbá a finanszírozási és a beruházási döntéseket hátráltató adósságállomány kérdését; iii. a beruházási prioritásoknak a

² COM(2015) 550.

³ COM(2015) 468.

⁴ COM(2015) 080.

⁵ COM(2015) 192.

⁶ COM(2015) 302.

⁷ COM(2015) 600.

⁸ Többek között a 2015. november 11-i plenáris ülésen.

hagyományos infrastruktúrán túlmenően a humántőkére és a kapcsolódó szociális beruházásokra is ki kell terjednie.

– **A gazdaságaink korszerűsítését célzó strukturális reformok végrehajtása** – i. a reformoknak a tagállamok közötti tényleges koordináción kell alapulniuk, továbbá a termelékenység növelésére és a pozitív konvergenciára kell irányulniuk; ii. a munkaerő-piaci intézkedéseknek a rugalmasság és a biztonság közötti egyensúlyra kell törekedniük; különös figyelmet kell fordítani az ifjúsági és a tartós munkanélküliségre; iii. a termék- és szolgáltatási piacok integrációjának és versenyképességének fokozásával ösztönözni kell az innovációt és a munkahelyteremtést.

– **Felelős költségvetési politika** – i. sok országban továbbra is támogatni kell a növekedésbarát és társadalmilag igazságos költségvetési konszolidációt; ii. az adórendszereknek kezelniük kell a munkahelyteremtés fékjeit, valamint igazságosabbá és még eredményesebbé kell válniuk; iii. a szociális védelmi rendszereket korszerűsíteni kell annak érdekében, hogy azok az emberek életének minden szakaszában hatékonyan kezeljék a felmerülő problémákat, ugyanakkor költségvetési szempontból a várható demográfiai kihívások ellenére is fenntarthatóak maradjanak.

E prioritások elősegítik az öt elnök által az európai gazdasági és monetáris unió kiterjesztése érdekében meghatározott ütemterv végrehajtását. Emellett az eddigieknél erősebben összpontosítanak a foglalkoztatásra és a társadalmi teljesítményre.

Az elmúlt év tapasztalataira építve az európai szemeszter ezután két egymást követő fázisra oszlik majd, egyértelműbben megkülönböztetve az európai szakaszt (november–február) és a nemzeti szakaszt (február–június). Az egyes euróövezeti tagállamok gazdaságpolitikáinak és költségvetési folyamatainak szükségszerű fokozott koordinációja és szigorúbb felügyelete mellett szorosan nyomon kell követni és elemezni kell az euróövezet egészének összesített gazdasági, társadalmi és költségvetési helyzetét, és ezt az elemzést figyelembe kell venni a nemzeti szakpolitikák kialakításakor. Az euróövezet előtt álló kihívások kellően korai figyelembevételére érdekében a Bizottság ezen éves növekedési jelentéssel együtt az euróövezeti ajánlásokra irányuló javaslatát is előterjeszti.⁹

Európa 2020 stratégia – a végrehajtás és a monitoring javítása

A 2010-ben az intelligens, fenntartható és inkluzív európai növekedés megvalósítását célzó uniós stratégiaként elindított Európa 2020 stratégia öt, az EU által 2020-ig elérendő ambiciózus célszámot tűzött ki a foglalkoztatás, a kutatás-fejlesztés, az éghajlatváltozás és az energiaügy, az oktatás, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem területén. Az éghajlatváltozás, az energiaügy és az oktatás terén megfelelően haladtunk előre, a válság azonban más célok, különösen a szegénység és a társadalmi kirekesztés tekintetében visszavetette a fejlődést, és a helyzet tovább romlott. Az Európa 2020 stratégia a különböző tevékenységek referenciakereteként szolgált uniós szinten – a Parlament és a Tanács különböző formációi számára –, illetve nemzeti és regionális szinten is: a tagállamok az uniós célszámoknak megfelelő nemzeti célszámokat tűztek ki, ezekről éves nemzeti reformprogramjuk keretében jelentést tesznek, az Eurostat pedig rendszeresen átfogó jelentéseket tesz közzé az elért előrehaladásról¹⁰. Az Európa 2020 stratégia irányt mutatott a Bizottság stratégiai döntéseihez. E stratégiai döntések az uniós kiadásokra is kihatnak: megszabták az irányt a 2014–2020 közötti többéves pénzügyi keret elkészítéséhez, az európai strukturális és beruházási alapok programozásához és új uniós szintű finanszírozási programok indításához. Kiváló példa erre a kutatás, innováció és technológiafejlesztés területén a Horizont 2020 program, amelynek kerete az uniós költségvetési források általános szűkössége ellenére is jelentősen növekedett.

⁹ COM(2015) 692 és SWD(2015) 700.

¹⁰ „Smarter, greener, more inclusive? – Indicators to support the Europe 2020 strategy”, az Eurostat 2015. évi jelentése az Európa 2020 stratégiával kapcsolatos statisztikákról.

2014–15-ben, a 2020-ig tartó út feléhez közeledve, a Bizottság felülvizsgálta az Európa 2020 stratégiát; e folyamat kiindulópontjaként közzétette a „Mérleg az Európa 2020 – az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiájáról” című közleményt. A felülvizsgálat részeként sor került egy nyilvános konzultációra is, amelyből kiderült, hogy az Európa 2020 stratégiát uniós és nemzeti szinten továbbra is megfelelő keretnek tartják a foglalkoztatás és a növekedés ösztönzésére. A stratégia nem minden területen eredményes, de egyértelmű hozzáadott értékkel rendelkezik, emellett európai és tagállami szintű fellépés kiváltásával a foglalkoztatás és a növekedés szempontjából több kulcsfontosságú területen is kedvező hatást gyakorolt. A konzultáció ugyanakkor arra is rámutatott, hogy a tagállamok még nem érzik magukénak a stratégiát, amely így a helyi beágyazottság fokozását igényli.

A Bizottság e felülvizsgálatot követően a lehető legtöbbet ki fogja hozni a meglévő stratégiából és eszközeiből, az európai szemeszter keretében javítva annak végrehajtását és monitoringját. Ezzel összefüggésben – az Európa 2020 stratégia kiemelt szerepének biztosítása érdekében – a Bizottság módosította a nemzeti reformprogramok elkészítésére vonatkozó, tagállamoknak szóló iránymutatását.

Mindezekkel párhuzamosan a Bizottság jövőre megkezdi a 2020 utáni időszakra szóló hosszabb távú elképzelések kidolgozását, amelyhez az Egyesült Nemzetek Szervezete által 2030 tekintetében jóváhagyott fenntartható fejlesztési célokat is figyelembe veszi. E munka során figyelembe fogja venni az Európa 2020 stratégia felülvizsgálatából levont tanulságokat is.

2. A beruházások újraindítása

A beruházások szintje az alacsony kamatszínvonal, a pénzügyi piacok pénzbősége és a köz- és magánszektorbeli szereplők hitelállomány-leépítése ellenére is alacsony. Ez rávilágít az európai beruházási terv szükségességére: a versenyképesség fenntartásához és a gazdaság élénkítéséhez **összehangolt fellépésre** van szükség a beruházások terén. A terv a beruházásfinanszírozás ösztönzését, az akadályok eltávolítását, az innováció fokozását és az egységes piac elmélyítését célozza.

Az európai beruházási terv végrehajtása

A Bizottság egy évvel ezelőtt javaslatot tett egy beruházási tervre, amely három év alatt legalább 315 milliárd EUR összegű pótlólagos beruházás mozgósítását, illetve a beruházások válság előtti, fenntartható szintre való helyreállítását irányozta elő. A beruházási terv célja, hogy a meglévő és az újonnan létrehozott eszközökkel pótlólagos beruházásokat mozgósítson Európában, javítsa a beruházási környezetet, és tovább erősítse az egységes piacot.

Az Európai Parlament és a Tanács gyors támogatásának és az Európai Beruházási Bank operatív tevékenységének köszönhetően a beruházási terv végrehajtása már megkezdődött. A Bizottság által januárban javasolt Európai Stratégiai Beruházási Alap hozzálátott azon kockázatosabb, magasabb hozamú projektek támogatásához, amelyek egyébként nehezen jutnának finanszírozáshoz. A befektetők és projektgazdák támogatását célzó Európai Beruházási Tanácsadó Platform szintén megkezdte működését. A Beruházási Projektek Európai Portálja a jövő év elejétől lesz elérhető: megbízható és egyszerű paraméterek alapján potenciális beruházási projekteket hirdet majd befektetők számára. A beruházási alap tevékenységeit sok tagállam tekintélyes pénzügyi hozzájárulással is támogatja, nemzeti fejlesztési bankjain keresztül vagy egyéb módon.

Az eddigi eredmények kihasználása érdekében a Bizottság arra kéri a tagállamokat, hogy folytassák az Európai Stratégiai Beruházási Alappal kapcsolatos figyelemfelhívást, és támogassák azon magán- és közszektorbeli projektek és társfinanszírozási platformok

kidolgozását, amelyeket az Európai Stratégiai Beruházási Alapból származó potenciális finanszírozás kihasználása és a potenciális befektetők bevonása érdekében be lehet nyújtani az Európai Beruházási Banknak és a Beruházási Projektek Európai Portáljának. Az Európai Beruházási Tanácsadó Platform szolgáltatásai révén javítani lehet a beruházási projektek színvonalát és az uniós finanszírozási lehetőségekhez való hozzáférést. Emellett a Bizottság a források befizetését eddig elmulasztó tagállamokat is arra bátorítja, hogy járuljanak hozzá a beruházási tervhez.

A tagállamoknak ezenkívül teljes körűen ki kell használniuk az Európai Stratégiai Beruházási Alap, illetve a Horizont 2020, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz és az esb-alapok szerinti egyéb uniós források kombinációjának lehetőségét, különösen, mivel a 2014–2020 közötti többéves pénzügyi keret uniós programjai egyre inkább felfutnak, és fokozottan alkalmasak az európai beruházások helyszíni támogatására, legyen szó infrastruktúráról, innovációról vagy tudásról. A tagállamoknak fel kell tárniuk és meg kell szüntetniük a források gyors rendelkezésre bocsátását gátló konkrét – igazgatási vagy szabályozási – akadályokat. A Bizottság az uniós alapok kihasználtságát a többéves pénzügyi keret folyamatban lévő felülvizsgálata során is meg fogja vizsgálni, azzal a céllal, hogy egyszerűsítse és ésszerűsítse végrehajtásukat, és növelje a nemzeti alapokkal és a magánfinanszírozással meglévő szinergiákat, ezzel maximalizálva a nemzeti beruházások tőkeáttételét.

Az Európai Stratégiai Beruházási Alap eredményei¹¹: tagállami hozzájárulások és jóváhagyott projektek

A beruházási terv céljaira kilenc tagállam ígérte hozzájárulását, többnyire nemzeti fejlesztési bankján keresztül: Bulgária (100 millió EUR), Németország (8 milliárd EUR), Spanyolország (1,5 milliárd EUR), Franciaország (8 milliárd EUR), Olaszország (8 milliárd EUR), Luxemburg (80 millió EUR), Szlovákia (400 millió EUR), Lengyelország (8 milliárd EUR) és az Egyesült Királyság (8,5 milliárd EUR/6 milliárd GBP).

Ami a kkv-kat és a közepes piaci tőkeértékű vállalatokat illeti, az Európai Stratégiai Beruházási Alap a kkv-keret révén az Európai Beruházási Alap (EBA) COSME- és Horizont 2020-műveleteinek bővítéséhez és a kkv-szektor növekedésének fellendítéséhez járult hozzá. Az EBA eddig 69 projektet hagyott jóvá, a következő 18 ország pénzügyi közvetítőin keresztül: Belgium, Bulgária, Cseh Köztársaság, Dánia, Észtország, Franciaország, Németország, Magyarország, Írország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovénia, Svédország és az Egyesült Királyság. Az EBA mostanáig 56 műveletet írt alá, az Európai Stratégiai Beruházási Alapból származó mintegy 1,4 milliárd EUR összegű teljes finanszírozással, amely várhatóan több mint 22 milliárd EUR összegű befektetést katalizál. E befektetéseknek Belgium, Bulgária, a Cseh Köztársaság, Franciaország, Németország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Szlovénia és az Egyesült Királyság várhatóan mintegy 71 000 kkv-ja és közepes piaci tőkeértékű vállalata lesz a kedvezményezettje.

Az Európai Beruházási Bank ezenkívül 32 olyan projektet hagyott jóvá, amelyekhez az Európai Stratégiai Beruházási Alap infrastrukturális és innovációs keretéből igényelt uniós garanciát. Ezek a projektek a következő tagállamokban valósulnak meg: Ausztria, Belgium, Dánia, Franciaország, Finnország, Németország, Írország, Olaszország, Hollandia, Szlovákia, Spanyolország és az Egyesült Királyság. E projektek mintegy fele megújulóenergia-, energiahatékonysági és egyéb olyan beruházásokat támogat, amelyek hozzájárulnak a karbonszegény gazdaság megvalósításához. A többi beruházás a K+F és az ipari innováció, a digitális és a szociális infrastruktúra, továbbá a közlekedés területével, valamint a kisebb vállalkozások finanszírozásához jutásával kapcsolatos.

Az eddigi eredmények alapján úgy tűnik, hogy a beruházási terv e két keretből máris több mint 44 milliárd EUR összegű pótlólagos finanszírozást teremtett az EU-ban. Az EBB a közelmúltban bejelentette, hogy az Európai Stratégiai Beruházási Alap 2015 végéig várhatóan mintegy 50 milliárd EUR összegű beruházást mozgósít majd Európában.

¹¹ 2015. november 18-i állapot.

Emellett sürgősen javítani kell a beruházási környezetet: a szabályozás kiszámíthatóságának fokozásával, a finanszírozási források bővítésével és diverzifikálásával, valamint az Európai Unió belüli versenyfeltételek egyenlőségének biztosításával és az akár az Unió belülről, akár az Unió kívülről érkező befektetések előtt álló akadályok eltávolításával. Az egységes piaci stratégia, az energiaunió és a digitális egységes piac keretében több uniós szintű kezdeményezés is indult ezzel a céllal. Az uniós erőfeszítéseket azonban nemzeti szintű erőfeszítéseknek kell kísérniük.

Az említett területeket érintő változások felgyorsítása és a tagállamok beruházási vonzerejének növelése érdekében a Bizottság ezzel az éves növekedési jelentéssel párhuzamosan közzéteszi a nemzeti szintű beruházások előtt álló fő kihívásokról szóló országspecifikus információkat is¹². Az egyes tagállamokban felmerülő beruházási akadályok ezen előzetes elemzése megerősíti, hogy a tagállamok között jelentős eltérések mutatkoznak a beruházási gyakorlatok és a beruházás gátjai tekintetében. Univerzális megoldás nem kínálható. A Bizottság az átdolgozott európai szemeszter részeként –, többek között a Tanáccsal folytatott tematikus megbeszélések keretében – párbeszédet kíván kezdeményezni a tagállamokkal e kihívások azonosításáról és lehetséges megválaszolásáról. Az említett kihívásokat a Bizottság a 2016. februárra előirányzott országjelentésekkel összefüggésben részletesebben meg fogja vizsgálni.

A reálgazdaság finanszírozási feltételeinek javítása

A hitelezés feltételei jelentősen javultak, de a tagállamok között továbbra is eltérések mutatkoznak. A vállalkozások működésük helyszínétől függően különböző finanszírozási feltételekkel szembesülnek. Ezért tovább kell dolgozni azon intézkedések megvalósításán, amelyek célja, hogy a finanszírozás minden tagállamban megfizethető legyen.

Emellett sok tagállam szembesül a magánszektor túlzott eladósodottságának és a nemteljesítő hitelek magas szintjének kihívásával, ami gátolja a pénzügyi közvetítést és hátráltatja a vállalatok beruházási döntéseit. Egyes tagállamokban a nemteljesítő hitelek szanálási lehetőségeinek korlátozottsága akadályozza a bankokat a hitelezés újraindításában.

További kihívás a magánszektor adósságszolgálati kiadásainak mérséklése is. Ehhez korszerű és működőképes kereteket kell bevezetni a magánszemélyek és a vállalkozások csődjének (fizetéképtelenségének) kezelésére. A jól működő fizetéképtelenségi keret elengedhetetlen a beruházási döntések meghozatalához, hiszen ez a keret rögzíti a hitelezőknek és a kölcsönfelvevőknek a pénzügyi nehézségek felmerülése esetén érvényesíthető jogait.

A bankunió komoly előrelépés a gazdasági és monetáris unió pénzügyi stabilitásának erősítése felé. A vonatkozó jogszabályokat minden tagállamnak a lehető leghamarabb át kell ültetnie. Különösen fontos a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelvnek és a betétbiztosítási rendszerekről szóló irányelv legújabb módosításainak a gyors végrehajtása. A Bizottság ezzel párhuzamosan az európai betétbiztosítási rendszerre vonatkozó javaslat¹³ formájában további intézkedéseket terjesztett elő a bankunió kiteljesítése érdekében. Ezzel egy időben folytatja a bankszektor kockázatainak csökkentésére irányuló munkát is.

Ezenfelül további erőfeszítésekre van szükség a tőke egységes piacon belüli szabad mozgását gátló akadályok eltávolítása, valamint a reálgazdaság finanszírozási

¹² SWD(2015) 400.

¹³ COM(2015) 586.

forrásainak diverzifikálása és bővítése érdekében is. A Bizottság e célból ambiciózus ütemtervet terjesztett elő a tőkepiaci unió 2019-ig történő megvalósításához. Az ehhez szükséges intézkedések egy része jogi jellegű, és uniós szintű megállapodást igényel. Az ilyen uniós kezdeményezéseket azonban nemzeti szintű intézkedésekkel, például az adminisztratív terhek csökkentésére irányuló erőfeszítésekkel kell kiegészíteni, és törekedni kell a túlszabályozás elkerülésére (vagyis arra, hogy az irányelveket átültető nemzeti jogszabályok ne tartalmazzanak többletkövetelményeket, például a határon átnyúló befektetések előtt álló adóakadályokat).

Humántőke-beruházások

Az európai humántőkére irányuló intelligens beruházások és az oktatási és képzési rendszerek teljesítményorientált reformjai részét képezik a foglalkoztatás és a fenntartható növekedés helyreállításához szükséges erőfeszítéseknek. Az emberek releváns készségekkel való felruházása az innováció és a versenyképesség motorja, a magas termelékenység alapja és a legjobb módszer a munkanélkülivé válás elkerülésére, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának csökkentésére. Az EU jelentős részt vállal a készségek és a tudás megteremtésében, de oktatási és képzési rendszerei nemzetközi szinten nem teljesítenek az elvárásoknak megfelelően. A munkaképes korú népesség mintegy 20 %-a csak alapszinten tud írni és számolni, és a vállalkozások 39 %-a csak nehézségek árán talál rá a szükséges szakértelemmel rendelkező munkaerőre. Ezeket a nehézségeket a válság elhúzódása és a digitális gazdaság készségelvárásainak gyors változása is súlyosbítja: a munkanélküliség különösen az alacsony végzettségűeket érinti. A készségkereslet és -kínálat közötti eltérés sok szektorban és régióban nőtt.

Elengedhetetlen továbbá, hogy a tagállamok szélesebb körben előmozdítsák a szociális beruházásokat, többek között az egészségügy, a gyermekgondozás, a lakhatási támogatás és a rehabilitációs szolgáltatások terén, azzal a céllal, hogy fokozzák az emberek munkaerő-piaci elhelyezkedéssel és alkalmazkodással kapcsolatos jelenlegi és jövőbeli képességeit. Az uniós programok, például az európai strukturális és beruházási alapok segítségével sok eredményt lehet elérni. A szociális beruházások egy idő után gazdasági és társadalmi előnyöket hoznak, különösen a foglalkoztatási kilátások, a munkajövedelmek és a munkatermelékenység, a szegénység megelőzése és a társadalmi kohézió megerősítése terén. A munkaerőpiacon a leggyengébb esélyekkel rendelkező emberek munkaerő-piaci integrációjának előmozdítása érdekében rugalmasabb, személyre szabottabb és integráltabb szociális infrastruktúrára van szükség.

3. A gazdaságaink korszerűsítését célzó strukturális reformok végrehajtása

Az Európai Unióban a beruházások ösztönzéséhez, a munkahelyteremtés elősegítéséhez, az életszínvonal növeléséhez és a konvergencia előmozdításához **elengedhetetlen azon reformok eredményes végrehajtása, amelyek a stabil szabályozási és intézményi környezetnek és a gazdaság zavartalan működésének a biztosítását szolgálják.**

A jelenlegi lendületet kihasználva minden tagállamnak fokoznia kell erőfeszítéseit jól működő munkaerő-, termék- és tőkepiacok, színvonalas oktatási és képzési rendszerek, valamint korszerű és hatékony szociális biztonsági rendszerek biztosítására, és elő kell mozdítania az innovációt és a vállalkozói készséget.

A tagállamok erőfeszítéseket tesznek gazdaságuk korszerűsítésére és a korábbi években megállapított makrogazdasági egyensúlyhiány¹⁴ megszüntetésére, de egyes területek továbbra is aggodalomra adnak okot, és új kihívások is felmerültek. Erre az ezen éves növekedési jelentéssel párhuzamosan közzétett, 2016-ra vonatkozó, riasztási mechanizmus keretében készült jelentés is rámutat, amely a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás keretében több ország részletes vizsgálatára tett javaslatot.

Noha a konvergencia újraindult, a tagállamok teljesítménye jelentősen eltér bizonyos olyan területeken, amelyek a termelékenység és a konvergencia szempontjából alapvető fontosságúak. A Bizottság a tagállamokkal és a legfőbb érdekelt felekkel megbeszéléseket kíván folytatni a felmerült kihívásokról és a rájuk adható optimális szakpolitikai válaszokról, a legjobban teljesítő tagállamokat követendő példaként állítva eléjük. Az összehasonlító teljesítményértékelés, vagyis az egyes tagállamok gazdasági és szociális teljesítményével és szakpolitikáival kapcsolatos mutatók adott referenciaértékkel¹⁵ való összehasonlítása hasznos eszköz lehet az alulteljesítésnek és a fellépés szükségességének korai szakaszban történő megállapítására, az előrehaladás nyomon követésére és a szakpolitikai intézkedés eredményeinek sikeres kommunikációjára. A teljesítményértékelés hozzájárulhat a tagállamok strukturális reformok iránti felelősségének növeléséhez és a reformok végrehajtásának biztosításához.

A Bizottság javasolni fogja a referenciaértékek fokozatos meghatározását és a bevált módszerek cseréjét a különböző szakpolitikai területeken, ehhez felhasználva a tagállamokkal különböző fórumokon korábban kidolgozott tematikus elemzések eredményeit. Az öt elnök „Az európai gazdasági és monetáris unió megvalósítása” című jelentése¹⁶ rámutatott, hogy közös normákkal előmozdítható lenne az ellenállóképesebb gazdasági struktúrák irányába tartó konvergencia folyamata. A jelentés szerint ilyen normák elsősorban a munkaerőpiacon, a versenyképességgel, az üzleti környezettel és a közigazgatással összefüggésben, valamint az adópolitika egyes vetületei tekintetében lennének alkalmazandók.

Az uniós finanszírozás emellett alapvető szerepet játszhat a reformok végrehajtásának előmozdításában és a befektetéseknek közvetlenül a reálgazdasághoz való irányításában, feltéve, hogy a finanszírozás megfelelően célzott, és alkalmazása hatásos. Ezzel összefüggésben a 2014–2020-as európai strukturális és beruházási alapok programozásakor figyelembe vették a közelmúltbeli országspecifikus ajánlásokban meghatározott prioritásokat is. A Bizottság a strukturális reformok támogatása érdekében az európai strukturális és beruházási alapokat fokozottan az országspecifikus ajánlások végrehajtásának szolgálatába kívánja állítani, többek között az ezen alapokat és a gondos gazdasági kormányzást összekapcsoló intézkedések révén. A tagállamoknak minden erőfeszítést meg kell tenniük annak biztosítására, hogy az uniós finanszírozás kifejthesse teljes potenciálját. Addig is a reformok végrehajtását az adott szakpolitikai területekhez tartozó releváns uniós finanszírozási programok és a Bizottság Strukturálisreform-támogató Szolgálatával által kínált technikai segítségnyújtás fokozatos bevezetése útján lehet támogatni. Ezt az éves növekedési

¹⁴ COM(2015) 691.

¹⁵ A mutatókat rendszerint egy vagy több releváns értékkel hasonlítják össze, például az átlaggal, a legjobb huszonöt százalékkal, a csoport legjobbjával, a szomszéd országgal vagy azon országgal, amelynek teljesítményét követni kívánják.

¹⁶ A 2015. június 22-i jelentés. Lásd még: COM(2015) 600.

jelentést a tagállamoknak nyújtandó technikai segítségnyújtás finanszírozásáról szóló javaslat kíséri¹⁷.

A foglalkoztatás és a befogadó szociálpolitika támogatása

A reform-erőfeszítéseknek továbbra is összpontosítaniuk kell a munkahelyteremtésre. A munkanélküliség a fokozatos fellendülés során csökkenni kezdett. E pozitív fejleményben a kedvező makrogazdasági politika és a strukturális reformok hatása is közrejátszott. Sok álláskeresőnek azonban ma is nehéz munkához jutnia, mivel a kereslet még mindig alacsony, és előfordulhat, hogy készségeik nem felelnek meg az üres álláshelyek követelményeinek.

Amint azt a közös foglalkoztatási jelentés¹⁸ kiemeli, a munkanélküliség továbbra is túl magas: 2015 augusztusában 23 millió európai volt állás nélkül. Sőt, a munkanélküliek mintegy felének¹⁹ több mint egy éve nincs munkája. A tartós munkanélküliség 2008 óta csaknem megduplázódott²⁰, noha a tagállamok között e tekintetben nagyok az eltérések. Az általános csökkenés ellenére az ifjúsági munkanélküliség mértéke továbbra is igen magas, a legtöbb tagállamban meghaladja a 20 %-ot. A nemzeti, regionális és helyi hatóságoknak az iskolából vagy képzésből a munkába való átmenet rendszerszintű megváltoztatása, aktivizálási politikák és jól működő állami foglalkoztatási szolgálatok révén az ifjúsági garancia elvét megvalósítva előre kell haladniuk az ifjúsági munkanélküliség leküzdése érdekében folytatott munkával.

A tartós munkanélküliség az egész társadalomra kihat: igen komoly szociális következményekkel jár az érintett személyekre nézve, és negatívan befolyásolja a növekedést és az államháztartást. A tartós munkanélküliség az egyike azon tényezőknek, amelyek miatt a válság kezdete óta nőtt a szegénység az Unióban. 2014-ben²¹ az EU népességének negyede ki volt téve a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség kockázatának.

A tartósan munkanélküli személyek munkaerő-piaci integrációjáról szóló ajánlás²² iránymutatásának megfelelően **a tagállamoknak fokozniuk kell a tartós munkanélküliség leküzdésére szolgáló erőfeszítéseiket.** Különösen a munkaerő-piaci integrációs megállapodásoktól és az egyablakos ügyintézésről várható, hogy a tagállamok a tartósan munkanélküli személyek számára személyre szabott megközelítést, egyszerűsített hozzáférést és átláthatóbb támogatást biztosítsanak.

Továbbra is szakpolitikai intézkedéseket kell hozni a nemzeti rendszerek vállalkozói készséggel és munkahelyteremtéssel ellentétes elemeinek kiküszöbölésére. Különösen a munkát terhelő adók rendszerét és a szociális biztonsági rendszert kell beruházás- és foglalkoztatásbarát módon kialakítani és végrehajtani. Az eurócsoport 2015 szeptemberében közös elvek kibocsátásával irányt mutatott az euróövezeti tagállamok adóék-csökkentési erőfeszítéseire. Az eurócsoport tagjai megállapodtak abban, hogy az euróövezeti tagállamok munkát terhelő adóinak szintjét összehasonlító teljesítményértékelés keretében a GDP-vel

¹⁷ COM(2015) 701.

¹⁸ COM(2015) 700.

¹⁹ Több mint 12 millió munkanélkülinek.

²⁰ 2014-ben 5,1 % az EU-ban, 6,1 % az euróövezetben.

²¹ A rendelkezésre álló legfrissebb adat.

²² Javaslat – A Tanács ajánlása a tartósan munkanélküli személyek munkaerő-piaci integrációjáról, COM(2015) 462.

súlyozott uniós átlaghoz fogják viszonyítani. A folyamatban lévő összehasonlító teljesítményértékelés a bevált módszerek cseréjével kombinálva várhatóan új lendületet fog adni a munkát terhelő adókkal kapcsolatos nemzeti reformoknak, illetve támogatni fogja a tagállamokat abban a törekvésükben, hogy az adóék leszorításával csökkentsék a foglalkoztatás összköltségét²³. A tagállamoknak emellett intézkedéseket kell hozniuk az induló innovatív vállalkozások tevékenységének ösztönzésére és a kkv-k általi munkahelyteremtés elősegítésére.

A foglalkoztatási ráta tekintetében egyes tagállamokban különösen széles a nemek közötti szakadék. A nők az iskolai végzettség tekintetében jellemzően túlteljesítik a férfiakat, ennek ellenére továbbra is alulreprezentáltak a munkaerőpiacon. A tagállamoknak ezért átfogó megközelítést kell alkalmazniuk a munka és a magánélet közötti egyensúly javítására, többek között gyermekgondozási létesítmények, szülői szabadság és rugalmas munkaidő-beosztás, valamint az olyan adórendszerek és szociális ellátórendszerek révén, amelyek nem tartalmazzák a második keresőket a munkavállalástól vagy a munkaidő növelésétől visszatartó fékeket. Különös figyelmet kell fordítani az egyedülálló szülőkre és a gondoskodási felelősséget viselőkre.

A munka világában a rugalmasság és a biztonság együttes megvalósítása olyan átfogó reformokat tesz szükségessé, amelyek egyszerre nyújtanak megoldást a munkaerőpiac szegmentációjára, a megfelelő bérfelzárkózásra, a jól megtervezett jövedelemtámogatási rendszerekre, a munkahelyváltást megkönnyítő szakpolitikák kidolgozására, továbbá az álláskereső megfelelő készségekkel való felruházására és betöltetlen munkahelyekhez irányítására. Ez a megközelítés csak akkor lehet sikeres, ha a szociális partnerek is mögé állnak²⁴.

Az EU egészére kiterjedő magas szintű foglalkoztatás biztosítása és a konvergencia előmozdítása érdekében a reálbéreknek középtávon továbbra is a termelékenységnek megfelelően kell alakulniuk. A szociális partnerek döntő szerepet játszanak e folyamat során. A bérmegállapítási kereteknek, köztük a kollektív szerződéseknek, az ágazatokon belül és között is bizonyos fokig lehetővé kell tenniük a differenciált béremeléseket, hogy a reálbéreket idővel a termelékenység alakulásához lehessen igazítani. Ezzel összefüggésben biztosítani kell a munkavállalók képviselését, és azt, hogy a különböző szinteken belül és között eredményes béralku valósulhasson meg.

A tagállamoknak folytatniuk kell a munkahelyvédelmi jogszabályok korszerűsítését és egyszerűsítését, ezzel biztosítva a munkavállalók eredményes védelmét és a munkaerőpiaci (munkahelyek vagy szakmák közötti) átmenetek előmozdítását. Stabil és kiszámítható munkaviszonyok – többek között hosszabb távú munkaszerződések – mellett a munkavállalók és a munkáltatók hajlamosabbak többet investálni a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba. Az ilyen munkaviszonyok fenntartható karrier- és jövedelemfejlődési kilátásai lehetővé teszik, hogy az egyének hosszú távra tervezzenek. Az elmúlt években a foglalkoztatás általános bővülését főként a határozott időre szóló munkaszerződések számának növekedése okozta, ami a fellendülés korai szakaszában nem szokatlan jelenség. A munkaerőpiacok rugalmassá tételének nem csupán a munkahelyteremtést kell szolgálnia,

²³ Az eurócsoport nyilatkozata a strukturálisreform-programról – Tematikus vita a növekedésről és a munkahelyteremtésről: a munkát terhelő adókra vonatkozó összehasonlító teljesítményértékelés, 638/15, 2015.9.12.

²⁴ A foglalkoztatáspolitikai iránymutatások (a Tanács határozata, 11360/15, 2015. október 5.) értelmében a tagállamoknak a munkaerőpiac reformjait, ezen belül a tagállami bérmegállapítási mechanizmusokat a társadalmi párbeszédre vonatkozó nemzeti gyakorlatnak megfelelően kell alakítaniuk, megfelelő szakpolitikai teret hagyva a társadalmi-gazdasági kérdések átfogó mérlegeléséhez.

hanem a határozatlan idejű munkaszerződések irányába való elmozdulást is. Az erre irányuló intézkedés nem eredményezheti a foglalkoztatás bizonytalanságát. A tagállamoknak fokozniuk kell a be nem jelentett munkavégzés elleni erőfeszítéseket is.

A szociális védelmi rendszereket eredményesebbé kell tenni a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben, megőrizve ugyanakkor az államháztartások fenntarthatóságát és a munkavállalási ösztönzőket. Minden erre irányuló intézkedésnek továbbra is biztosítania kell, hogy a munkához között juttatások, a munkanélküli-járadékok és a minimumjövedelem-rendszerek kialakítása ösztönzőleg hasson a munkaerő-piaci belépésre. A megfelelő és jól megtervezett jövedelemtámogatások (például munkanélküli-járadékok és minimumjövedelem-rendszerek) lehetővé teszik, hogy a munkanélküliek az álláskeresésre és a képzésre összpontosítsanak, ezzel fokozva esélyeiket a készségeiknek megfelelő munkahely megtalálására.

Végül, a munkaerőpiacon különösen kevés eséllyel indulók esetében átfogó integrációs intézkedések szükségesek, különös tekintettel a nemrég érkezett nagy számú menekültre. A migránsok – és különösen a menekültek – integrációja átfogó megközelítést tesz szükségessé munkaerőpiacra való belépésük és – általánosságban – társadalmi beilleszkedésük elősegítése érdekében.

A termék- és a szolgáltatási piacok, valamint az üzleti környezet további javítása

A termék- és a szolgáltatási piacok működésének javítása sok tagállam számára továbbra is problémás. A különböző tagállamok előtt álló kihívások eltérnek: közéjük sorolható a termék- és a szolgáltatási piacok rugalmasságának fokozása, a kutatás és az innováció színvonalának javítása, a szabályozásból eredő és az adminisztratív terhek csökkentése, a közigazgatás erősítése, valamint az igazságszolgáltatás és a fizetéseketelenségi keretek javítása. A szolgáltatási irányelv 2012–2014 közötti egyenetlen és gyakran alacsony fokú végrehajtása miatt sok tagállam csak részben tudta kihasználni annak előnyeit, vagyis még nagy a kiaknázatlan potenciál.

A hatékony erőforrás-allokációhoz és a beruházások elősegítéséhez nyitott és versengő termék- és szolgáltatási piacokra van szükség. A szolgáltatási piacok rugalmasabb szabályozása a termelékenység növekedéséhez vezetne, továbbá megkönnyíthetné az új piaci szereplők belépését, csökkenthetné a szolgáltatások árát, és növelhetné a fogyasztóknak kínált választékot. Az üzleti szolgáltatások termelékenysége emellett bizonyos gazdasági ágazatok, például a feldolgozóipar versenyképessége tekintetében is döntő fontosságú. Egyes tagállamokban e piacoknak magasak a belépési korlátjai. A nemzeti reform-erőfeszítéseket az aránytalan és indokolatlan engedélyezési követelmények megszüntetésére kell összpontosítani. A Bizottság ezen akadályok eltávolítása érdekében továbbra is szorosan együttműködik a tagállamokkal.

A kiskereskedelem fontos szerepet játszik az EU gazdaságában (a hozzáadott értéket tekintve aránya 9,6 %, a foglalkoztatást tekintve 13,1 %). Az ágazat mérsékelt dinamikája magas kiskereskedelmi árakat eredményez, ami a gyakorlatban csökkenti a fogyasztók vásárlóerejét. A kutatások szerint e magas kiskereskedelmi árak részben a belépési korlátokra és más olyan korlátozásokra vezethetők vissza, amelyek egyes tagállamokban csökkentik a kiskereskedelmi ágazat versenyszintjét. A kiskereskedelmi ágazat alacsony termelékenysége az egész gazdaság hatékonyságát visszaveti.

A beruházásokkal összefüggésben elengedhetetlen az uniós GDP 19 %-át kitevő **közbeszerzések átláthatóságának, hatékonyságának és elszámoltathatóságának fokozása**. A tagállamoknak biztosítaniuk kell a megfelelő igazgatási kapacitás rendelkezésre állását, és kiemelten törekednie kell az e-közbeszerzés (a digitális eszközök) fokozott használatára és a korrupció leküzdésére.

Korszerű és hatékony közigazgatás nélkül a vállalkozások és a magánszemélyek nem részesülhetnek gyors és színvonalas igazgatási szolgáltatásokban. A beruházás- és vállalkozásbarát környezet nem valósítható meg a tagállami igazságszolgáltatási rendszerek színvonalának, függetlenségének és hatékonyságának fokozása nélkül. Gondoskodni kell az eljárások felgyorsításáról, a bírósági ügyhátralék ledolgozásáról, az igazságszolgáltatás függetlenségét védő biztosítékok növeléséről és az igazságszolgáltatás színvonalának emeléséről, így többek között az információs és kommunikációs technológiák hatékonyabb bírósági alkalmazásáról és minőségi standardok használatáról.

Emellett az új technológiák és üzleti modellek bevezetése a növekedési források bővüléséhez és jelentős munkahelyteremtéshez vezethet. A tagállamoknak e források legjobb kihasználása érdekében megfelelő és alkalmazkodó üzleti és szabályozási környezetet kell teremteniük, és erősíteniük kell az üzleti élet és az egyetemek közötti kapcsolatrendszer, különösen az ipar és a szolgáltatások digitális átalakítása, a nagy adathalmazokat kezelő alkalmazások és a közösségi gazdaság tekintetében.

Tagállami fellépés szükséges továbbá az erőforrás-hatékonyság javítása és a hatékonyabb körforgásos gazdaság megvalósítása céljából. A körforgásos gazdaságra vonatkozó megközelítés²⁵ célja, hogy a lehető leghosszabb ideig megóvja és fenntartsa a gazdaságban használt termékek, anyagok és erőforrások értékét, és minimalizálja a hulladékok keletkezését. A körforgásos gazdaság előmozdítása és az erőforrás-hatékonyság javítása élnékíteni fogja az olyan beruházásokat, amelyek rövid és hosszú távon is előnyösek a gazdaság, a környezet és a foglalkoztatás számára.

4. Felelős költségvetési politika

A költségvetési hiányok csökkennek, az államadósságok szintje látszólag elérte tetőpontját. Az államháztartási hiányok csökkenése a gazdasági fellendülésnek, az alacsonyabb kamatlábaknak és egyes tagállamokban a folytatódó konszolidációnak köszönhető. Az államadósságok szintje 2015-ben várhatóan az EU és az euróövezet tekintetében is kismértékben csökkenni fog, miután az előző években folyamatosan jelentősen emelkedett. A túlzott hiány-eljárás alá tartozó országok számának csökkenése tükrözi az elmúlt években tett erőfeszítéseket. Mindazonáltal sok tagállamban továbbra is igen magas az államadósság. Ez visszafogja az érintett tagállamok növekedését, és sebezhetővé teszi őket a sokkokkal szemben.

A Stabilitási és Növekedési Paktum megfelelő keretet biztosít az államháztartások fenntartható pályára állításához és e pálya követéséhez, lehetővé téve ugyanakkor a rendelkezésre álló költségvetési mozgástér teljes kihasználását. A Bizottság a közelmúltban adta ki véleményeit az euróövezeti tagállamok költségvetés-tervezési javaslatairól²⁶.

²⁵ A Bizottság a munkaprogramjának megfelelően 2015 végén a körforgásos gazdaságról szóló jogalkotási csomagot fog előterjeszteni.

²⁶ További részletekért lásd: COM(2015) 800.

E csomag részeként a Bizottság megerősítette, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum alkalmazásakor tekintettel lesz a menekültek rendkívüli beáramlásának költségvetési hatására. A tagállamok által közölt adatokat a Paktum követelményeitől való esetleges 2015. és 2016. évi eltérések (utólagos) értékelésekor fogja felhasználni.

Az idei és a jövő évi költségvetési irányvonal mind az euróövezetet, mind az EU egészét tekintve nagyjából semleges. Ez alighanem megfelel az államháztartások hosszú távú fenntarthatóságára és a rövid távú makrogazdasági stabilizációra irányuló kettős célkitűzésnek.

A tagállamoknak olyan felelős költségvetési politikát kell folytatniuk, amely tiszteletben tartja a közös fiskális szabályokat. Ez elengedhetetlen az államadósság csökkentéséhez és a szükséges költségvetési tartalékok helyreállításához, valamint a prociklikus politikák elkerüléséhez. Az államadósság csökkentésével és a konjunkturális helyzet stabilizálásával kapcsolatos országspecifikus kihívásokra tekintettel az egyes tagállamok fiskális erőfeszítéseit differenciáltan kell meghatározni, figyelembe véve ugyanakkor a továbbgyűrűző hatásokat, különösen az euróövezeti országok kapcsán. A megfelelő fiskális politikák megvalósításában és fenntartásában kulcsszerepet játszanak a nemzeti költségvetési keretek, ezért folyamatban van azok megerősítése. A Bizottság a gazdasági és monetáris unióbeli stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés 8. cikkének (1) bekezdésével összhangban – szándékai szerint 2016 elején – jelentést fog kiadni a költségvetési paktum nemzeti jogba való beemeléséről.

A költségvetési stratégiák összeállításakor kiemelt szerepet kell adni a növekedésbarát kiadásoknak, és ügyelni kell a közpénzből finanszírozott termelőberuházások fenntartására. Az euróövezeti tagállamokban a következő évre tervezett legnagyobb kiadáscsökkentések a közszektor bérköltségeit és a kormányzati áru- és szolgáltatásbeszerzést érintik. A tervezett kiigazítás valószínűleg nem érinti a középtávú növekedési kilátásokat, noha a kiadások összetételének meghatározásakor növekedésbarátabb döntéseket is lehetne hozni. Emellett szisztematikusan meg kell vizsgálni a tagállamok meglévő kiadási programjainak a célok elérésével kapcsolatos hatékonyságát, és azt adott esetben reformok elfogadásával kell fokozni.

Az adórendszerek hatékonyságának és igazságosságának fokozása

A bevételi oldalon biztosítani kell az adórendszerek hatékonyságát és növekedésbarát jellegét. Ez magában foglalja a munkát terhelő adók csökkentését is, ami jelentősen hozzájárulhat a foglalkoztatásnak és a munkaerőpiac alkalmazkodóképességének a növeléséhez.

Meg kell szüntetni továbbá a társasági adózás eladósodásra ösztönző elemeit. A finanszírozáshoz való hozzáférés, és így a beruházások ösztönzése terén a hitelfinanszírozás tőkefinanszírozással szembeni túlsúlyának egyik oka az idegen tőke kedvező adóügyi bánásmódja, vagyis a fizetett kamatok utáni adókedvezmény. A vállalkozások tekintetében a hitelfinanszírozás túlsúlyát a preferenciális adóztatásból eredő torzulások tagállami szintű megszüntetésével lehet kezelni. A Bizottság a közös konszolidált társaságiadó-alap (KKTA) bevezetéséhez kötődő tágabb munka részeként meg fogja vizsgálni, hogy ezek az „eladósodásra ösztönző elemek” mely módszerekkel szüntethetők meg. Vonatkozó javaslatát 2016-ban fogja benyújtani.

A tagállamoknak emellett az agresszív adótervezés csökkentésére, valamint az adócsalás és adókijátszás elleni küzdelemre kell összpontosítaniuk. Az ilyen irányú intézkedések elősegítik például a közberuházások vagy az adócsökkentések finanszírozását szolgáló bevételek előteremtését. Az adókijátszás, az adócsalás és az adókikerülés ellen a tagállamok jogérvényesítés útján, az átláthatóság és a különböző nemzeti adóhatóságok közötti együttműködés fokozásával tudnak fellépni. A Bizottság júniusban cselekvési tervet terjesztett elő azzal a céllal, hogy helyreállítsa a kapcsolatot az adózás és a gazdasági tevékenység helyszíne között, kezelje az egyes nemzetközi vállalatok által folytatott adóalap-erőzítőt és nyereségátcsoportosítást, és fokozza az adózási átláthatóságot. A Bizottság az adózási átláthatóság növelése céljából márciusban előterjesztett egy javaslatcsomagot, amelynek központi eleme a tagállamok közötti automatikus információcsere bevezetése a vállalkozásokra vonatkozó feltételes adómegállapítások²⁷ tekintetében.

A demográfiai kihívás megválaszolása

Társadalmunk jelentős vívmányaként tovább és egészségesebben élünk. Mindemellett felelős szakpolitikákkal biztosítanunk kell, hogy a nyugdíj-, egészségügyi és tartós ápolási-gondozási rendszerek pénzügyileg fenntarthatók legyenek, és megfelelő védelmet nyújtsanak mindannyiunknak. Az európai szociális védelmi modellek az elmúlt évtizedben jelentős reformokon estek át, különösen a nyugdíjak tekintetében. A tagállamok többsége rendszerét azzal a céllal alakította át, hogy az jobban ellenálljon a következő évtizedben érezhetővé váló demográfiai hatásnak. Ez nem csupán a nyugdíjkorhatár általános emelését jelentette, hanem a korai nyugdíjba vonulás korlátozását is.

Ezek a fenntarthatóságnövelő nyugdíjreformok a legtöbb tagállamban új kihívásokhoz vezethetnek. A reformok általában együtt jártak az állami nyugdíjrendszerek ésszerűsítésével. A reformok tartós támogatottsága és sikere érdekében valószínűleg további, a nyugdíjjövedelmek szinten tartását szolgáló kísérő intézkedéseket kell hozni; ilyen intézkedés például a munkával töltött élet meghosszabbítása vagy a nyugdíjjövedelmek nyugdíj-előtakarékosság révén történő kiegészítése. A tagállamoknak ezzel párhuzamosan – többek között az európai szintű akadályok elmozdításával – támogatniuk kell az állami nyugdíjrendszereket kiegészítő kollektív és egyéni nyugdíjstruktúrák kialakítását. A nemzeti gyakorlattól függően ebben a szociális partnerek is fontos szerepet játszhatnak.

Az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás tekintetében a reformoknak továbbra is a költséghatékonyság fokozására és a megfelelő hozzáférés biztosítására kell irányulniuk. A demográfiai kihívás nem csak a nyugdíjrendszert, hanem az egészségügyi és a tartós ápolási-gondozási kiadásokat is érinti. A lakosság egészségi állapotának átfogó javulásával párhuzamosan javul a munkaerő-piaci részvétel és a munkatermelékenység is. A tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk a fenntartható finanszírozási alap biztosítása, az elsődleges egészségügyi ellátás nyújtásának és hozzáférhetőségének ösztönzése, a költséghatékony gyógyszerfelhasználás, a jobb közbeszerzés, az egészségügyi integráció korszerű információs csatornák (például e-egészségügy) révén való javítása, az egészségügyi technológiák relatív eredményességének értékelése, valamint az egészséges életmód és a betegségmegelőzés ösztönzése érdekében.

²⁷ A feltételes adómegállapítás egy adott struktúra vagy üzleti gyakorlat tagállambeli adózásának a nemzeti adóhatóság általi meghatározását jelenti.

5. A következő lépések

A gazdasági és társadalmi kihívások megválaszolása érdekében az EU-nak ambiciózusan és kollektívan kell cselekednie. A Bizottság ebben az éves növekedési jelentésben azt javasolja, hogy a közös fellépés **a beruházások újraindításának, a strukturális reformok végrehajtásának és az államháztartás korszerűsítésének** integrált pillérei alapján valósuljon meg, kiemelt figyelemmel a munkahelyteremtésre és a társadalmi befogadásra. Ezen éves növekedési jelentéssel elindul a 2016. évi európai szemeszter folyamata. A Bizottság a vita árnyalása és a cselekvési prioritások meghatározása érdekében kikéri az Európai Parlament és az összes érdekelt fél véleményét.

Az uniós intézményeknek a külön ajánlásban meghatározott euróövezeti prioritások megvitatásával párhuzamosan meg kell állapodniuk a következő évre vonatkozó uniós és euróövezeti prioritásokról is. E prioritások várhatóan orientációul szolgálnak majd a tagállamok áprilisban benyújtandó nemzeti reformprogramjaihoz és stabilitási vagy konvergenciaprogramjaihoz, valamint a kapcsolódó májusi országspecifikus ajánlásokhoz.

A sikerhez a tagállamok és az uniós intézmények együttes, szilárd elkötelezettsége szükséges. A Bizottság a továbbiakban is együttműködik minden szereplővel annak érdekében, hogy a fellendülés tartós pályára álljon, és Európa teljes körűen ki tudja használni foglalkoztatási és növekedési potenciálját.

AZ ÁTDOLGOZOTT EURÓPAI SZEMESZTER

A Bizottság tavaly óta jelentősen ésszerűsítette az európai szemeszter folyamatát: többek között az összes érdekelt fél proaktív bevonása révén eredményesebbé tette a tagállamokkal folytatott párbeszédet, a legfontosabb kérdésekre koncentrált a vonatkozó iránymutatásokat, és februárra tette át az országjelentések közzétételi időpontját, vagyis több időt hagyott az országspecifikus ajánlások elkészítésére. A 2015. október 21-i bizottsági közleménynek²⁸ megfelelően a szemeszter ezen új ciklusában további változások érvényesülnek:

- Az euróövezet és a nemzeti dimenziók szorosabb integrációja. Az euróövezeti gazdaság stabil és jó teljesítménye az EU egészének zavartalan működéséhez is szükséges. A koordináció elősegítése céljából a 2016. évi éves növekedési jelentést az euróövezetnek szóló ajánlások kísérik, ami fontos változás az előző szemeszterhez képest, amikor az euróövezeti ajánlásokat a Bizottság a folyamat végén, az országspecifikus ajánlásokkal együtt terjesztette elő.
- A foglalkoztatás és a szociális teljesítmény középpontba helyezése. A foglalkoztatási és szociális kérdésekkel részletesebben a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás foglalkozik. Az ezen éves növekedési jelentést kísérő, 2016-ra vonatkozó, riasztási mechanizmus keretében készült jelentés három általános mutatót használ (aktivitási ráta, ifjúsági munkanélküliség, tartós munkanélküliség). Az új makrogazdasági kiigazítási programokkal összefüggésben nagyobb figyelmet kap a társadalmi igazságosság kérdése. A közös foglalkoztatási jelentéstervezet a kihívásokat és a prioritásokat foglalja össze. A szociális partnerek szoros bevonását minden szinten elő kell mozdítani.
- A konvergencia előmozdítása összehasonlító teljesítményértékeléssel és a bevált módszerek alkalmazásával. A Bizottság javasolni fogja a teljesítménymérő referenciaértékek fokozatos bevezetését és a bevált módszerek szakpolitikai vagy tematikus területek közötti fokozott cseréjét.
- A reformok célirányosabb támogatása az uniós alapokból és technikai segítségnyújtás formájában. Ezt az éves növekedési jelentést a tagállamoknak nyújtandó technikai segítségnyújtás finanszírozásáról szóló javaslat kíséri²⁹.

Az október 21-i javaslat emellett a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárásnak és a Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtásának gyakorlati szempontú kiigazítása révén, valamint a tanácsadó funkciót ellátó Európai Költségvetési Tanács és a nemzeti versenyképességi testületek létrehozásával az EU gazdasági kormányzását is javítani kívánja.

²⁸ COM(2015) 600.

²⁹ COM(2015) 701.